

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 301. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358106432/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

kun til at fordømme sig selv og til at erklære, at det viger for Musiken. I den Grad forfines efterhaanden den romantiske Stemning i et Kraftuddrag.

Det næste Skridt er det, som Tieck gør i sit Lystspil *Die verkehrte Welt* (*Den bagvendte Verden*), nemlig at bruge Sproget udelukkende efter dets musikalske Beskaffenhed. Foran Lystspillet findes her en Symfoni som Ouverture, og i sin fuldkomment musikalske Ubestedthed naaer Fremstillingen her en virkelig mønstergyldig Ejendommelighed. Til en saadan Omskriven af Musik ved Ord havde man før den Tid ikke kendt Mage, og Forsøget staar derfor endnu den Dag idag som ubetinget typisk. Thi den, der har Mod til at vove sin Galskab helt ud, han opnaaer netop derved, at denne Galskab, i hvilken der er Metode, faar et kraftigt og levende Præg.

Symfoni.

Andante i D-dur.

Vil man mere sig, ligger der ikke saamegen Vægt paa hvordan det sker, som paa, at man i Virkeligheden morer sig. Alvoren søger tilsidst Spøgen, og atter trætter Spøgen og søger Alvoren; dog hvis man iagttager sig selv for nøje og lægger for megen Hensigt ind deri, saa er det let ude med den sande Alvor som med den sande Lystighed.

Piano.

Men herer saadanne Betragtninger hjemme i en Symfoni? Hvorfor skal man begynde saa sat? o nej, alvorlig talt nej! jeg vil hellere straks lade alle Instrumenterne klinge imellem hverandre.

Crescendo.

Jeg behøver jo kun at ville det, dog ganske vist med Forstand; thi ikke straks eller pludseligt rejser Stormen sig, den melder sig, den vokser, saa vækker den Deltagelse, Angst, Frygt og Lyst, medens den ellers kun vilde afstedkomme tom Forbavselse og Skræk. Er det svært at spille fra Bladet, saa er det dog sværere straks at høre fra Bladet. Men nu er vi allerede dybt inde i Tummelen. Slaar. I Pauker! klinger, I Trompeter!;

Fortissimo.

Ha, hvilken Tummel, hvilke Stormløb, hvilken Kampvrimmel af Toner? Hvorhen løber I? hvorfra kommer I? De styrter sig som Sejerherrer gennem den tykkeste Trængsel, hine falder, dør hen; de dér kommer saarede, matte tilbage og søger Trøst og Venskab. Der traver det frem som snøftende Heste, der orgler det dybt som Torden mellem Bjerge, der bruser det, larmer det som et Vandfald, der fortvivlende, søgende sin

Tilintetgørelse styrter sig over de nøgne Klipper og raser dybere, stædse dybere ned og ikke finder nogen Stilstand, ikke nogen Ro.

Violino primo solo.

Hvorledes? Det skulde ikke være tilladeligt og muligt at tænke i Toner? og at musicere i Ord og Tanker? o hvor slet stod det da til med os arme Kunstnere! hvilket fattigt Sprog! hvilken endnu fattigere Musik! Tanker i ikke mange Tanker saa fint og aendigt, at disse i Fortvivlelse redder sig over i Musiken for endelig at finde Ro? Hvor ofte efterlader en hengrublet Dag ikke andet end en Summen og Brummen, der først senere bliver ophøjet til Melodi?

For.te.

Alt er færdigt, Dekorationen opstillet, Suffløren tilstede; der kommer heller ikke flere Tilhørere. Forventningen er vakt, Nysgerrigheden spændt; kun faa tænker nu paa Stykkets Ende og paa, at de da vil sige: Hvad var saa det Hele! Pas paa! thi det maa I, for ikke at stille Alt paa Hovedet, men passer heller ikke altfor meget paa, for ikke at se og høre mere, end man har villet vise Jer. -- Pas paa! men pas paa den rette Maade paa, hør efter og giv Agt! giv Agt og hør! hør! hør!! hør!!*)

Man ser, at Kierkegaard med sin bekendte Afhandling om *Don Juan*, i hvis Slutningskor man tror at kunne genkende Kommandantens Trin — «Hør, hør, hør Mozarts *Don Juan!*» — kun videre forfølger den af Tieck anlagte Retning, og det er indlysende, i hvor nær en Sammenhæng alle Hoffmanns Omskrivninger af Musik til Stemningsudbrud og Aandesyn i *Kreisleriana* staar med den første Opfattelse af det romantiske Ideal hos Tieck.

For Hoffmann, der medbragte en saa dyb og ejendommelig musikalsk Begavelse, at han næsten ikke kan opfattes som Digter alene, men maa tages som Digter-Musiker, var det imidlertid ganske anderledes Alvor med denne Musiceren i Ord end for Tieck.

Han levede og aandede i Musik; han var ikke mindre frugtbar som Komponist end som Forfatter, og en meget stor Del af hans Forfatterskab har desuden en fantasifuld Opfattelse af Musiken og de største Komponister til Genstand. I sygelig Tilstand, i Feberfantasier plejede han at forveksle sine Sygevogtere

*) Tieck V, 285.